

**Tjänsteutlåtande**

Utfärdat 2022-07-14

Diarienummer 67/22

Handläggare

Nina Wolf

Telefon: 031-368 46 29

E-post: nina.wolf@gsl.goteborg.se

Yttrande över förvaltnings-/bolagsremiss om Sveriges globala klimatavtryck

Bakgrund

Miljömålsberedningen har fått i uppdrag av regeringen att föreslå en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion i syfte att nå en klimatmässigt hållbar konsumtion på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt. Uppdraget redovisades i mars 2022, i rapporten *Sveriges globala klimatavtryck – Delbetänkande från Miljömålsberedningen* (SOU 2022:15). I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Regeringen önskar synpunkter på överväganden och förslag i betänkandet särskilt med fokus på förslag på nya mål och behov av styrmedel och åtgärder för att nå dessa föreslagna mål.

Den omfattande remissen på 860 sidor har skickats till totalt 152 olika aktörer, där Göteborgs Stad är en (1) av dessa. Göteborgs Stads Leasing AB (GSL) är en av de 10 förvaltningar och bolag som Stadsledningskontoret har skickat remissen till för yttrande (2022-05-24). Dessutom har ytterligare två förvaltningar/bolag fått den för kännedom och eventuellt yttrande. Svar ska skickas till stadsledningskontoret senast 2022-08-17. Med anledning av den korta remisstiden förväntar sig stadsledningskontoret inte nämnd- eller styrelsebehandlade remissvar. Svaret ska märkas med stadsledningskontorets diarienummer 0683/22. Stadsledningskontoret avser att behandla stadens svar i kommunstyrelsen. Remissvaret ska innehålla följande:

- En kort sammanfattning av synpunkter och bedömningar

- Bedömning ur följande dimensioner:

- Ekonomisk
- Ekologisk
- Social

Sammanfattning

Miljömålsberedningens uppdrag har varit att föreslå en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion med ambitionen att nå en klimatmässigt hållbar konsumtion på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt.

GSL ser positivt på att mål och etappmål, respektive statistik utvecklas för klimatmässigt hållbar konsumtion. Bolaget anser dock att resonemanget kring huvudmålbanor och alternativa målbanor behöver förtydligas. Bolaget undrar också varför ”klimatpåverkan från konsumtion i linje med IPCC:s 1,5-gradersmål” föreslås som *alternativ* målbana som

Sverige ska *sträva* efter. Borde inte detta vara huvudmålbanan som *ska uppnås*, i en strategi som ska minska påverkan från konsumtion till en *klimatmässigt hållbar*?

GSL ser också gärna att den faktiska strategin lyfts fram tydligare ur det omfattande underlaget, inte minst för att underlätta genomförandet framåt. Här önskas även ett förtydligande om vilka vägval och åtgärder som kopplas till respektive målbanda.

GSL ser positivt på förslaget om att offentliga aktörer ska gå före och att klimatkrav ska ställas vid offentlig upphandling. Bolaget anser dock att ordvalet *beakta* ger en alltför svag styrning och vägledning för att stimulera att kraven kommer hålla den ambitionsnivå och ge de effekter som krävs utifrån klimatmålen. Ett övervägande önskas också om att *inköp* bör lyftas fram i lagtexterna, tillsammans med *upphandling*. Det är även oklart om kraven förväntas ta hänsyn till utsläpp under hela produktens, tjänstens, materialets eller inventariens *livscykel*, vilket med fördel skulle kunna förtydligas i lagtexterna, inte minst för att driva på den cirkulära omställningen.

GSL ser inga större konsekvenser på Göteborgs Stads arbete, då staden redan satt upp ambitiösa miljö- och klimatmål med tillhörande strategier för att nå dessa. För de upphandlande verksamheterna i staden som ska rapportera andel upphandlingar med klimatkrav innebär den nya, föreslagna indikatorn dock en tillkommande administrativ uppgift.

Bolagets synpunkter och bedömning

Otydligt vad som är själva strategin

Enligt uppdraget ska Miljömålsberedningen föreslå *en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion* i syfte att nå en klimatmässigt hållbar konsumtion på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt. GSL anser att det är ett gediget kunskaps- och bakgrundsmaterial som har tagits fram av Miljömålsberedningen men tycker samtidigt att det är väldigt otydligt vad som utgör själva strategin, som drunknar i de 860 sidorna. Därmed försvåras remissinstansernas arbete med att ge synpunkter på förslagen och materialet. GSL ser gärna att strategin lyfts fram tydligare ur underlaget, inte minst för att underlätta genomförandet framåt.

Föreslagna mål och etappmål

GSL ser positivt på att mål och etappmål, respektive statistik utvecklas för klimatmässigt hållbar konsumtion. Detta underlättar både för att göra viktiga vägval samt förtydliga och mäta den nationella ambitionsnivån.

Bolaget anser dock att resonemanget kring huvudmålbandor och alternativa målbandor behöver förtydligas. Bolaget undrar varför ”klimatpåverkan från konsumtion i linje med IPCC:s 1,5-gradersmål” föreslås som *alternativ* målbanda som Sverige ska *sträva* efter. Borde inte detta vara huvudmålbandan som *ska uppnås*, i en strategi som ska minska påverkan från konsumtion till en *klimatmässigt hållbar* där hänsyn tas till svenskarnas verkliga ekologiska klimatavtryck? Det behöver också tydligare framgå vilka vägval och åtgärder som kopplas till respektive målbanda. Vilka är till exempel de konkreta åtgärdsförslagen som ska stimulera till hållbar konsumtion, inkl kraftfull minskning av nykonsumtionen, för denna ”alternativa målbanda”, utöver de åtgärder som föreslås för den offentliga konsumtionen?

Miljömålsberedningen föreslår att utsläpp från det som tankas i Sverige, till internationellt flyg inkluderas i Sveriges långsiktiga territoriella klimatmål om att nå nettonollutsläpp inom svenskt territorium senast 2045. GSL tycker att det låter som ett bra förslag. Samtidigt kräver det att alla andra länder räknar på samma sätt gällande klimatpåverkan från internationella flyg. I annat fall borde väl dessa utsläpp tas ”gångar 2”, åtminstone vid persontransporter, då personerna som sitter på de avgående planen ofta har en tur-och-returresa till Sverige?

Klimatkrav vid offentlig upphandling

GSL ställer sig positiv till att regleringen skärps om att klimatkrav ska ställas vid offentlig upphandling. Vilka möjligheter finns att skärpa regleringen även för privata företag, för att även dessa ska ställa klimatkrav vid sina inköp? I alla delar av inköps- och upphandlingsprocessen, såväl i de strategiska och taktiska som i de operativa delarna tas beslut som får effekt för klimatet. Miljömålsberedningens föreslagna formuleringar i lagtexterna nämner dock endast *upphandling*. Ett övervägande önskas om att även *inköp* bör lyftas fram och nämnas i lagtexterna. Dessutom nämns begreppet ”upphandlande enhet”, som är öppet för tolkning. Om en *enhet* tolkas som en separat förvaltning eller ett bolag, behöver den upphandlande enheten inte vara samma som de enheter som gör själva inköpen.

Enligt föreslagen lydelse i lagstiftningen ska klimatmålen *beaktas* i offentlig upphandling. GSL ser positivt på detta. Det är emellertid upp till varje enskild kommun, region och statlig myndighet att utifrån sin position, ekonomi och lokala förutsättningar avgöra vilka krav som ska ställas. GSL har förståelse för att kraven kan variera beroende på lokala förutsättningar mm, men anser att ordvalet *beakta* ger en alltför svag styrning och vägledning för att stimulera att kraven kommer hålla den ambitionsnivå och ge den effekt som krävs utifrån klimatmålen. Detsamma gäller för det förslag på ytterligare en resultatindikator för resultatbedömningen ”andel upphandlingar med klimatkrav”. Det framgår inte heller vilken nivå eller omfattning klimatkraven behöver ha. Det är också oklart om kraven förväntas ta hänsyn till utsläpp under hela produktens, tjänstens, materialets eller inventariens livscykel. Även detta är något som skulle kunna förtydligas i lagtexterna, för att på ett självklart sätt även räkna med utsläpp i andra länder och utsläpp vid utvinning av jungfruliga material. Därmed kan upphandlande enheter också tydligare styras mot att efterfråga återbrukade och återvunna material, cirkulär design och cirkulära affärsmodeller. Detta utöver förslaget om att relevanta myndigheter ska bygga upp en databas med livscykelanalyser och livscykelkostnader.

GSL ser positivt på förslaget om att offentliga aktörer ska gå före och att utsläppen från offentligt upphandlade varor och tjänster ska minska snabbare än utsläppen från samhället i övrigt. Även här efterfrågas dock tydligare styrning och stöd i höga ambitionsnivå för den offentliga konsumtionen, med hänsyn till det offentliga samhällsansvar, rådighet över sin egen verksamhet och ansvaret att bära sin del av utsläppsminskningarna i linje med 1,5-gradersmålet.

Bedömning ur ekonomisk, ekologisk och social dimension

GSL ser inga större konsekvenser på Göteborgs Stads arbete, då staden redan satt upp ambitiösa miljö- och klimatmål med tillhörande strategier för att nå dessa. Förslagen stärker dock de lokala målsättningarna och vidtagande av åtgärder, inte minst inom offentlig upphandling. För de upphandlande verksamheterna i staden som ska rapportera

andel upphandlingar med klimatkrav innebär den nya, föreslagna indikatorn dock en tillkommande administrativ uppgift. Denna uppgift skulle dock med fördel kunna ”återanvändas” även i ett lokalt sammanhang, med särskild specifikation om vilka cirkulära krav som ställts, för att skynda på den cirkulära omställningen.

Skarpare klimatkrav i upphandlingar kan leda till dyrare produkter och tjänster jämfört med andra produkter och tjänster, som kanske är billigare men som kan påverka miljön och klimatet mer negativt. På samma sätt kan ett cirkulärt arbete med längre nyttjandetid av produkter, färre inköp och mer återbruk, leda till besparingar.

Johan Sävhave

VD